

Landerapport Danmark

Maj 2017

Den generelle politiske situation

Statsminister Lars Løkke Rasmussen præsenterede i november 2016 et nyt regeringsgrundlag og en ny borgerlig-liberal mindretalsregering. Løkke Rasmussen er fortsat statsminister, men regeringen inkluderer nu Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti. Den nye regering består af 22 ministre, hvoraf ni er kvinder.

Lars Løkke Rasmussens nye regering er dog, ligesom hans gamle, afhængig af støtte fra Dansk Folkeparti, der fik godt 20 % af stemmerne ved det seneste valg. Partiet beskriver sig selv som et holdningsparti; de har blandt andet den holdning, at der skal flere penge til den borgernære velfærd, særligt ældreområdet. Dansk Folkeparti vil på mange måder styrke "det nære" og tænker i mange sammenhænge på en måde som kan betegnes som nationalistisk. De er således skeptiske overfor internationalt samarbejde f.eks. EU, klimaaftaler og handelsaftaler. Dansk Folkeparti er også imod indvandring. I februar 2017 samlede Dansk Folkeparti desuden et flertal i Folketinget om deres forslag til en ny social kategorisering af, hvem der er danskere og hvem der ikke er. Nu er det således kun, hvis dine forældre er fra vestlige lande, at staten kan betragte dig som dansker, uanset om du er født og opvokset i Danmark, taler flydende dansk, har taget en dansk uddannelse og arbejder som politibetjent, social og sundhedsassistent, tømrer eller noget helt fjerde.

Udlændinge- og integrationsminister Inger Støjbergs fejring af stramning nr. 50 på udlændingeområdet kan ses som et andet eksempel på den samme tendens i integrationspolitikken (det skal nævnes, at Socialdemokratiet har stemt for de 37). Ministeren postede et billede, hvor hun storsmilende viste en stor kage frem. På kagen var der skrevet 50 i glasur sammen med et dannebrogflag i marcipan. Støjbergs kagefejring blev debatteret på tværs af partier og landegrænser, fx skrev New York Times:

Not so long ago, [Denmark](#) prided itself on its humanism, generous foreign aid budget and welcoming attitude toward foreigners. Times have changed. This week, the country's integration minister, [Inger Støjberg](#), feted the passing of the 50th regulation against immigration by celebrating with a cake.

En stram integrationspolitik er en del af grundlaget for den regering som Støjberg er en del af. Derudover har den sat en kurs, der går ud på at fremme vækst i den private sektor på velfærdens bekostning, og det er, set fra FOAs perspektiv, en farlig kurs, fordi de to sektorer er hinandens forudsætninger: Velfærdsmodellen sikrer, at alle har mulighed for at skabe sig en god tilværelse. Og den sikrer økonomisk og social tryghed, og en fleksibel og dygtig arbejdsstyrke. Eller sådan er det i princippet. Virkeligheden er desværre en anden - flere og flere har ikke mulighed for at leve et værdigt liv, og yderligere nedskæringer i velfærden vil forstærke den helt forkerte udvikling.

Regeringen vil først og fremmest forsøge at skabe mere privat vækst ved gå hårdere til den offentlige sektor, overøse det private erhvervsliv med skattelettelser og afgiftslettelser, afvikling af arveafgiften for virksomhedsejere, afvikle belastende erhvervsregulering og indføre et såkaldt byrdestop for erhvervslivet og mindske reguleringen af

den finansielle sektor. Der er ingen som helst garanti for, at de tiltag virker, og det ville være langt bedre at styrke velfærden. Ikke bare for FOAs medlemmer, men også for hele det danske samfund.

Konkurrenceudsættelse, udlicitering og privatisering fylder meget i regeringsgrundlaget. Det er også en helt gal kurs. Der er meget få undersøgelser, der belyser effekter af udlicitering og fåtal, som sammenligner økonomi og kvalitet. Så konsekvenserne er usikre. Variationen i de fundne effekter af udlicitering er meget stor, så der er betydelig usikkerhed i forhold til at kunne konkludere noget om effekter af udlicitering. De økonomiske effekter spænder fra at man sparer på 40 procent på at udlicitere til at omkostningerne stiger med næsten 70 procent. Til gengæld er resultaterne i forhold til effekter af udlicitering for medarbejdere er lidt mere entydige. Der dokumenteres i overvejende grad negative konsekvenser for medarbejderne i forbindelse med udlicitering f.eks. et højere arbejdstempo og mere usikkerhed i ansættelsen.

Hvis regeringen ville gøre noget godt for den private sektor, skulle den hellere styrke velfærden, for velfærdssamfundet er også en forudsætning for den private sektors virksomheder. Virksomhederne har f.eks. brug for veluddannede og raske medarbejdere, og velfærdssamfundet tilbyder i den offentlige sektors regi et uddannelsessystem og et sundhedssystem, der kan bidrage til det - ligesom den offentlige sektor tilbyder daginstitutioner, så forældrene kan passe deres arbejde.

Social tillid som fundament for velfærdsstaten

Befolkningen bakker generelt op om velfærdsstaten i Danmark - også selv om den danske version kræver en ret høj skatteindbetaling. Forskningen viser, at det danske velfærdssamfunds succes i høj grad bygger på *social tillid* - tiltro til, at mennesker, vi ikke kender, er ærlige og handler anstændigt og ansvarligt, og at offentlige institutioner handler upartisk og retfærdigt.

Danmark er et af de lande med højst social tillid i verden, og den sociale tillid i Danmark har været støt stigende i de seneste 30 år, sandsynligvis fordi arbejdsmarkedet og de offentlige institutioner er velfungerende, og tilstræber en fair og ensartet behandling af borgerne og en relativ lav økonomisk ulighed. Det er et problem, hvis den sociale tillid nedbrydes. Det kan ske, hvis velfærdsstaten ikke mere opleves som effektiv, retfærdig og økonomisk forsvarligt, f.eks. hvis borgerne i stigende grad føler sig uretfærdigt behandlet, eller hvis uligheden i samfundet stiger - og det er i høj grad, hvad der sker i øjeblikket.

Problematisk modernisering af den offentlige sektor

Regeringen har netop fremlagt sit moderniseringsprogram for den offentlige sektor – *Sammenhængsreformen*. Det er i princippet godt med fokus på den offentlige sektor, for der er brug for et grundigt serviceeftersyn af den måde, den offentlige sektor styres, ledes og udvikles på i dag.

Det afgørende bliver om regeringen vil lytte til medarbejdere og ledere i den offentlige sektor, fordi de ansatte er en guldgrube af viden om, hvad der rører sig på arbejdspladserne i den offentlige sektor. De møder borgerne, der på den ene eller den anden måde skal have en hjælpende hånd af fællesskabet. Sammen med borgerne er medarbejderne den bedste kilde til viden om, i hvor høj grad fællesskabet formår at løse opgaven.

Det er mødet mellem borgerne og de ansatte, der er et vigtigt omdrejningspunkt i velfærdssamfundet. Det er her velfærden skabes, og det kræver: Tid, kontinuitet og handlerum. Er mødet ofte eller måske endda som hovedregel forhastet, uprofessionelt og dårligt, skader det både medarbejdere og borgere - og hele velfærdssamfundet. Borgerne får ikke, hvad de har brug for, og medarbejderne bliver utilfredse, stressede og udbrændte, fordi de gerne vil gøre det godt uden at have mulighed for det. Det gode møde skaber velfærd af høj kvalitet - og både medarbejdertilfredshed og brugertilfredshed.

Men regeringens arbejdsprogram er hverken præcist eller velbeskrevet. De overordnede mål er at skabe en mere sammenhængende offentlig sektor, nedbryde siloer og bureaukratiske lag, forbedre ledelsen og indføre nye teknologier i den offentlige sektor. Yderligere handler det om at skabe mere tid til kerneopgaven for den enkelte medarbejder og skabe større rum for faglighed og ledelse. Det er også et mål at få mere velfærd for pengene. Regeringen vil fjerne nogle krav til dokumentation og registreringer og give plads til nye måder at løse offentlige opgaver på. Regeringen ønsker også i højere grad at inddrage frivillige og øge det frie valg.

Noget af det lyder meget fornuftigt. Det er da f.eks. en god ide at reducere den tid, som medarbejderne bruger på registreringer.

Ledelseskommisionen

Regeringen har også nedsat en ledelseskommision, som skal være med til at fremme bedre ledelse. Kommissariatet for kommissionen er ikke særligt præcist, så det er svært at forudse, hvad der vil ske.

FOA tænker i **velfærdsledelse** - et begreb, der skal fremhæve det enkle budskab, at ledelse af velfærd - i såvel den offentlige som private sektor - er noget særligt. "Velfærdsleder" er ikke en stillingsbetegnelse, og man er ikke nødvendigvis velfærdsleder, fordi man har en lederstilling, hvor medarbejderne skaber velfærd. Velfærdsledelse er et sæt værdier, en ledelsestænkning og ledelsesstrategi, der bygger på at lederen skal have tillid til medarbejdernes faglighed og ansvarlighed - og på basis heraf er der lederens vigtigste opgave at skabe handlerum for medarbejderne, så de kan gøre et godt stykke arbejde.

Vi skal fokusere på mødet mellem borgere og medarbejdere og udvikle den offentlige sektor, så dette møde bliver bedst muligt - uanset om borgeren er et børnehavebarn, en skoleelev, en syg, handicappet eller ældre.

Vi skal investere i velfærd, fordi denne investering kommer igen med renter og renters renter. Vi skal investere i mennesker - flere ansatte i den offentlige sektor, så arbejdstempoet kan komme ned og kvaliteten op. Vi skal have en helt ny styring og ledelse, der tager afsæt i en række pejlepunkter:

- » Arbejdet i den offentlige sektor skal flugte med politikernes prioriteringer
- » Borgerne skal opleve, at fællesskabet hjælper med udgangspunkt i den enkeltes situation, ønsker og behov
- » Borgerne skal opleve respekt for deres retssikkerhed
- » Samfundet skal have mest muligt ud af de ressourcer, politikerne beslutter at bruge på velfærd

- » De medarbejdere, der tilvejebringer velfærden, skal kunne gøre et fagligt og menneskeligt "godt stykke arbejde" gennem hele arbejdslivet uden at blive nedslidt, udbrændt eller syg.

Voksende ulighed og fattigdom

Danmark - og de øvrige nordiske lande - har i mange år udmærket sig med en høj grad af lighed, men i de senere år er uligheden vokset i Danmark. Ulighed kan måles med Gini-koefficienten, der er et indeks mellem 0 og 100, hvor 0 svarer til, at alle personer har samme indkomstniveau, mens en Gini-koefficient på 100 svarer til, at en enkelt person har hele indkomsten. En stigning i Gini-koefficienten er således et udtryk for, at indkomstfordelingen er blevet mere ulige. Gini-koefficienten var i 2001 22 og i 2009 27. I denne periode er Danmark det land, der har haft den næststørste stigning i uligheden. Kun Island har haft en større vækst i uligheden.

Der er brug for solidaritet, fordi det danske samfund er ved at knække over - blive delt i dem, der har mere end rigeligt og dem, der har meget lidt og oftere og oftere for lidt. I det seneste tiår er Danmark det land, der har haft den næststørste stigning i uligheden. Kun Island har haft en større vækst i uligheden.

I gennemsnit har danskerne siden 2002 oplevet en indkomstfremgang på cirka 5.000 euro. Men indkomstfremgangen er ikke ligeligt fordelt. De 10 procent rigeste har oplevet en stigning på mere end 13.400 euro., mens de 10 procent fattigste i dag har en indkomst, der er 175 euro **lavere** end i 2002. De rigeste 10 pct. sidder på næsten samme andel af den samlede indkomst efter skat, som de 40 pct. fattigste gør tilsammen.

Særligt i de seneste år efter finanskrisen har indkomsterne udviklet sig meget skævt. Danmark er blevet polariseret. De har brug for fællesskabets styrke. Derfor er der behov for en ny solidaritet.

Velfærdsinitiativer

FOA har de seneste mange taget forskellige initiativer for at fremme den politiske og økonomiske prioritering af velfærden, da den af flere grunde er presset og helt fundamentalt fører til at uligheden er stigende.

FOAs initiativer og samarbejder

I februar besluttede FOAs hovedbestyrelse at forstærke indsatsen for at flest FOA-arbejdspladser kan blive på offentlige hænder. Trekloverregeringen priser offentligt-privat-samarbejde i sit regeringsgrundlag og har sat sig for at genindføre måltal for udlicitering. Det er vigtigt for medlemmerne, at FOA påvirker den politiske dagsorden, både den nationale, den regionale og den lokale.

Den 27. april i år startede FOA en ny stor kampagne under titlen: **Det Du Er Værd**. Hovedbudskabet i kampagnen er, at FOAs medlemsgrupper skal tilgodeses med bedre løn og større anerkendelse af deres indsats.

Kampagnen ligger forud for en forhandling af en ny offentlig overenskomst, hvor FOA sigter efter at få ændret den nuværende forhandlingsmodel, så løngabet mellem de lavest og de højest lønnede faggrupper ikke bliver ved med at vokse. Alle FOAs store faggrupper ligger desværre under den gennemsnitlige lønudvikling i kommunerne og regioner. Det hænger bl.a. sammen med en uretfærdig forhandlingsmodel.

<http://www.virkelighedensvelfaerd.dk/> - et samarbejde med Danmarks lærerforening, BUPL, Dansk Socialrådgiverforening, HK og FOA. Vi arbejder for Danmark. Vi arbejder for at give borgerne den service og den velfærd, de har brug for og krav på. Men vi mærker, at velfærden er presset i bund. Den enkelte borger mærker alt for tydeligt, at service og tilbud bliver dårligere. Fra børnefamilier, unge udsatte, voksenhandicappede, til de ældre, der har bygget Danmark op. Alle betaler de prisen. Og hvad er politikernes svar på faldende velfærd og udfordringerne? Omprioriteringsbidrag og skattelettelse. Det er ikke godt nok, skriver organisationerne på deres kampagnesite.

<http://velfaerdsalliance.dk/> - et samarbejde mellem lokale fagforeninger, som startede i København. Initiativet er først og fremmest taget for at vende sig imod regeringens omprioriteringsbidrag, som indebærer at mange kommuner må skære i velfærden. Dette sker samtidig med at regeringen med blandt andet Dansk Folkeparti afsætter midler til ældreområdet for at fremme værdigheden. Velfærdsalliancen har meget bred opbakning, hvilket også tæller borgmestre fra regeringspartiet. I år vil der være demonstrationer over hele landet den 10. maj.

Derudover indgår FOA i en række faglige alliancer med andre faglige organisationer, brugerorganisationer og pårørende foreninger blandt andet Demensalliancen <http://demensalliancen.dk/>, som er et samarbejde mellem Ældre Sagen, FOA, PenSam, Alzheimerforeningen, Dansk Sygeplejeråd og Ergoterapeutforeningen og som blandt andet har været kraftigt medvirkende til at emnet er blevet sat på den politiske dagsorden senest med regeringens præsentation af en national handlingsplan. På samme måde er værdighed i ældreplejen blevet et af FOAs flagskibe sammen med Ældresagen og DSR og i et tæt samarbejde, er det nu også lykket at få værdig på dagsordenen i kommunerne.